

یادداشت

مزایای لیست حق بیمه هوشمند

غلامحسین عابدی روش
کارتالی حوزه‌های تخصصی

تسهیل ارسال لیست حق بیمه برای جامعه بیش از یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفری کارفرمایان کارگاه‌های تحت پوشش تأمین اجتماعی زمینه‌رشد بیمه پردازی، افزایش منابع درآمدی از طریق حق بیمه، تحقق پوشش بیمه‌ای نیروی کار و نهایتاً ارتقای سطح خدمات دریافتی از تأمین اجتماعی برای کارفرمایان را به دنبال خواهد داشت.

به عبارتی هوشمندسازی ارسال لیست حق بیمه تأمین اجتماعی در سال جاری با تسهیل‌گری حوزه بیمه پردازی، انتفاعی چندجانبه را برای تأمین اجتماعی و شرکای اجتماعی این سازمان به ارمان آورده است.

پرداخت به موقع حق بیمه بیش از ۱۵ میلیون و ۷۰۰ هزار بیمه‌شده اصلی تأمین اجتماعی از سوی کارفرمایان آن‌ها، پس از فعال شدن خدمت جدید این سازمان با هوشمندسازی لیست حق بیمه، شکل بهتری گرفته است. با توجه به تحقق ۸۶ درصدی منابع تأمین اجتماعی از طریق دریافت سهم حق بیمه کارگران و کارفرمایان، حتماً بهینه‌سازی پرداخت و روش‌های محاسبه هوشمند، امکان تأمین مبالغ هنگفت هزینه کرد این سازمان جهت ارائه خدمات به جامعه ذی‌نفعان را موجب می‌شود.

لیست هوشمند را می‌توان یکی از برنامه‌های تحولی تأمین اجتماعی در حوزه فناوری اطلاعات، کاهش نقش عوامل انسانی در فرایندهای تعریف شده و الکترونیکی کردن فرایندهای بعد از دریافت لیست حق بیمه دانست. توسعه خدمات الکترونیک، تسریع دسترسی کارفرمایان به خدمات، پیشگیری از انباشت بدهی بیمه‌ای جامعه کارفرمایی به تأمین اجتماعی، تسهیل جمع‌آوری داده‌های پرداخت حق بیمه، برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری وصول حق بیمه و ارتقای شفافیت بخشی از مزایای هوشمندسازی ارسال لیست حق بیمه محسوب می‌شوند.

خطای محاسبات انسانی پرداخت‌های حق بیمه و چالش‌های ناشی از این روزه ماندن اتلاف زمان و انباشت بدهی کارفرمایان ناشی از وضعیت مذکور به عنوان مشکلات روش قبلی و تسریع پرداخت حق بیمه، کاهش چالش‌های بیمه‌ای، تسهیل وصول حق بیمه، پیشگیری از انباشت بدهی بیمه‌ای کارفرمایان و رشد رضایتمندی آنان، از مزایای ارسال لیست حق بیمه به صورت هوشمند است.

یکی از مهم‌ترین مزایای هوشمندسازی لیست حق بیمه کارفرمایی، محاسبه هوشمند لیست ارسال حق بیمه کارفرمایان است. همچنین اجرای کامل ماده (۳۹) قانون تأمین اجتماعی از اصلی‌ترین رویکردهای پروژه فهرست هوشمند حق بیمه به شمار می‌رود. این رویه علاوه بر فراهم کردن امکان اطلاع کارفرما از اطلاعات درست و پردازش شده لیست‌های ارسال شده، حقوق بیمه‌شده جهت بهره‌مندی از دستمزد صحیح مشمول بیمه و اعلام مغایرت‌های لیست مورد نظر، مهلت شش‌ماهه و جلوگیری از افزایش مبالغ و تخصیص جرائم دیرکرد و کسری پرداخت را فراهم خواهد کرد. در واقع هدف اصلی از این کار، هوشمندسازی نحوه محاسبه و پردازش لیست توسط کارفرماست. همچنین فرایند فنی و ریاضی فهرست که پیش از این توسط کاربران شعب و بدون دسترسی کارفرما انجام می‌شد، در لیست هوشمند حق بیمه توسط سیستم و با اطلاع کارفرمایان انجام می‌گیرد. در صورت تأیید پردازش، لیست حق بیمه توسط کارفرمایان به شعب ارسال می‌شود. با توجه به محاسبه هم‌زمان مغایرت و جرائم دیرکرد، ارسال لیست حق بیمه صحیح به شکلی روشمند توسط کارفرما از طریق سیستم انجام می‌گیرد. در صورت دیرکرد ارسال لیست، حق بیمه جرائم هم‌زمان با پرداخت حق بیمه ماه‌جاری محاسبه و دریافت می‌شود. همچنین در این شرایط جامعه کارفرمایان با اطلاع از تضعیف حقوق بیمه‌شده و بهره‌مندی از سوابق پرداخت حق بیمه، مبادرت به پرداخت حق بیمه صحیح و به موقع می‌کند.

بنابراین با توجه به مزایای پرداخت و ارسال لیست حق بیمه هوشمند از سوی جامعه کارفرمایی، سازمان تأمین اجتماعی امکان اجرای تعهدات مختلف بیمه‌ای، درمانی، بازنشستگی و تعهدات کوتاه‌مدت خود در قبال بیمه‌شدگان و مستمری‌بگیران را با مبلغی سالانه بیش از ۴۶۰ هزار میلیارد تومان پدید می‌کند.

مدیر عامل مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی مطرح کرد:

رشد ۱۷ درصدی پرونده‌های رسیدگی شده

آموزش، رفع ایستگاه‌های مانع انجام کار و تعامل با اتاق بازرگانی و مجامع صنفی بخشی از اقدامات مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی در بازه ۵،۲ ساله اخیر محسوب می‌شود.

مطالبات قطعی سازمان تأمین اجتماعی نیاز به هیچ‌گونه برخوردی با کارفرماندارد. جامعه کارفرمایی از طریق سامانه غیر حضوری تأمین اجتماعی لیست حق بیمه ماهانه را ارسال می‌کند. در واقع مطالبات بر آوردی اعلام نشده قابل اعتراض، مورد نظر کارفرمایان است. البته لیست هوشمند حق بیمه تاحدودی مشکلات موجود در این زمینه را برطرف کرده است.

مطالبات بر آوردی از چند جنبه به وجود می‌آید. ابتدا تفاوت لیست و بازرسی منجر به ایجاد مطالبات بر آوردی تأمین اجتماعی از کارفرمایان می‌شود. لیست هوشمند، اختلافات بین بازرسی و کارگاه‌ها را به حداقل رسانده است. این مهم به وسیله مواردی شامل تشخیص شغل، روزهای کارکرد ارسالی حق بیمه و دستمزد‌های مندرج در لیست‌ها تحقق پیدا می‌کند. تفاوت لیست پیمان با ضرب پیمان در قراردادهای مشمول ضرب بخش دیگری از مطالبات بر آوردی است. همچنین بخش عمده مورد فوق به مطالبات شناسایی شده توسط مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی مربوط می‌شود.

در مدت فعالیت ۵،۲ ساله اخیر مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی تلاش ما بر این بوده که نظام کنترلی داخلی را به حدی از بهبود عملکرد برسانیم تا اطمینان معقولی از کارایی و اثربخشی انجام فعالیت‌ها داشته باشیم. در سال‌های اخیر درخواست‌های بدون پالایش و ارزیابی از لحاظ اهمیت بازرسی و انباشت پرونده‌های بازرسی دفاتر قانونی به این واسطه و ریسک پرونده‌ها در مؤسسه جلوگیری شده و به سمت شفاف‌سازی رفته‌ایم. دسته‌بندی گروه‌های بازرسی در راستای افزایش سطح وظایف محوله و انجام بهینه بازرسی و تعیین تکلیف پرونده‌های سنواتی از دیگر اقدامات این حوزه محسوب می‌شوند. بهبود مستمر و شفافیت، شناسایی و رفع ایستگاه‌هایی نظیر طولانی شدن رسیدگی و تعامل با اتاق بازرگانی و مجامع صنفی را نیز می‌توان از دیگر فعالیت‌های مؤسسه حسابرسی در دوره جدید به‌شمار آورد.

نفر انجام امور محوله در حوزه حسابرسی و شناسایی مطالبات را مدنظر قرار می‌دهند.

گزارشات تهیه‌شده از سوی این مجموعه همکاران، طی مراحلی توسط گروه‌های حسابرسی مؤسسه در گروه‌ها بررسی، توسط مدیر گروه تأیید و برای بخش کنترل کیفیت ارسال می‌شود. پس از بررسی مجدد مدارک و مستندات و تأیید نهایی معاون، نامه پایانی یک گزارش از طریق مدیر عامل مؤسسه به معاونت درخواست‌کننده در سازمان ارسال می‌شود.

● چه تعداد از کارگاه‌ها مشمول بازرسی می‌شوند؟

تمامی یک میلیون و ۳۰۰ هزار کارگاه تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی مشمول درخواست بازرسی از دفاتر قانونی نیستند. حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد کارگاه‌های تحت پوشش تأمین اجتماعی با توجه به عدم دارا بودن دفاتر قانونی مورد بررسی مؤسسه قرار نمی‌گیرند. از ۳۰ تا ۴۰ درصد یعنی حدود ۳۰۰ هزار کارگاه به واسطه پیمانکاری بودن و قوانین و مقررات جاری سازمان تأمین اجتماعی مشمول بازرسی از دفاتر قانونی نمی‌شوند. پیمانکاران با دریافت مفاصحا حساب ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی بر مبنای پرداخت حق بیمه به سازمان تأمین اجتماعی به‌طور خودکار مشمول بازرسی از دفاتر قانونی نمی‌شوند.

در مجموع در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۳ هزار درخواست رسیدگی از دفاتر قانونی کارگاه‌های تحت پوشش تأمین اجتماعی داشتیم. تعداد بازرسی از کارگاه‌ها به تعداد درخواست‌های رسیده به مؤسسه بستگی دارد. قبلاً بازرسی از دفاتر قانونی در بازه‌های ۱۰ ساله انجام می‌شد، اما از سال ۱۳۹۶ با مصوبه ستاد اقتصاد مقاومتی، سازمان تأمین اجتماعی صرفاً مجاز به بررسی آخرین سال مالی دفاتر قانونی کارفرمایان است. شروع آخرین سال مالی از برگزاری مجمع شرکت یا آخرین تاریخ ارسال اظهارنامه مالیاتی به سازمان امور مالیاتی آغاز و تا یک سال ادامه خواهد داشت.

● دولت مردمی سیزدهم، چه سرفصل‌هایی در حوزه اقدامات مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی قرار داشته و چه اقداماتی برای سال آینده تدارک دیده شده است؟

در راستای بهبود مستمر و رسیدگی به درخواست‌های رسیده و جلوگیری از انباشت درخواست‌ها، با رویکرد منظم و برنامه‌ریزی شده و هدفمند با شعار «مؤسسه حسابرسی؛ مؤسسه هوشمند، هدفمند و هم‌افزا» با نگاه به خلق منابع و احقاق حقوق بیمه‌شدگان و تعالی سازمان تأمین اجتماعی و عمل به دستورات و بخشنامه‌های مورد تشکیک در حوزه موارد مشمول کسر

حق بیمه، اقدامات را پیش برده‌ایم. ما در قالب مؤسسه هوشمند با انجام اقدامات مختلف به سمت انجام امور بدون استفاده از کاغذ حرکت کرده‌ایم. به همین منظور بهره‌مندی روزافزون از فناوری‌های نو را مورد نظر قرار داده‌ایم. در ارتباط با هدفمندسازی و هم‌افزایی نیز از مخاطبان و کارفرمایانی که کار آنان در سنوآت گذشته به صورت کامل رسیدگی نشده و در جهت تکمیل آداب رجوع، مردم‌داری و مدارا مدارای، اقدامات لازم را در دستور کار داریم. رسیدگی به پرونده‌ها و بازرسی‌ها را با رویکرد منزلت‌انسانی، برخورد نرفهانه، عمل به دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های سازمان تأمین اجتماعی سرلوحه کار قرار داده و تا حد زیادی از بروز تنش براساس قوانین پیشگیری کرده‌ایم.

و مشاوره مدیریت و تدوین، تأمین اصول و ضوابط حسابداری شامل امور مالی و حسابداری، حسابرسی ویژه، امور مشاوره و مالیاتی مدیریت و بیمه‌ای، طراحی نظام‌های اطلاعاتی مدیریت و حسابداری و استقرار سیستم و همکاری با شرکت‌ها و واحدهای طرف قرارداد جهت استقرار سیستم‌های طراحی شده انجام می‌گیرد.

همچنین بخش دیگری از اقدامات نظیر انجام مطالعات و تحقیقات در امور مالی، اقتصادی و سرمایه‌گذاری و نشر و اشاعه نتایج حاصله، انجام امور مربوط به انحلال و تسویه شرکت‌ها، نظارت مالی بر شرکت‌ها و مؤسسات، مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه انجام فعالیت‌های مذکور، استفاده از خدمات حرفه‌ای اشخاص و مؤسسات ذی‌صلاح عضو جوامع حرفه‌ای، انجام حسابرسی در امور بیمه‌ای و تهیه دستورالعمل‌های لازم برای تطبیق و اجرای مقررات و بخشنامه‌های تأمین اجتماعی در حوزه حسابرسی در این قالب می‌گنجد.

مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی بازرسی از دفاتر قانونی را جهت بررسی اینکه آیا کارفرما در ارتباط با مزایای قانون تأمین اجتماعی و هزینه‌های انجام شده، لیست افراد را به سازمان اعلام کرده یا خیر، انجام می‌دهد. هزینه‌های انجام شده توسط کارفرما طبق شرایط عمومی دارای دستمزد است. با مرور زمان این نوع بازرسی به بازرسی رعایت تغییر موضع داده است.

مؤسسه فعالیت خود را در سه بخش انجام می‌دهد: عمده فعالیت آن درباره بازرسی دفاتر قانونی کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی نظیر شرکت‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی است. همچنین حسابرسی داخلی در بخش‌های بیمه و درمانی نیز در محدوده کاری این مؤسسه جای دارد و در این ارتباط گروه بازرسان حسابرسی داخلی فعالیت دارند. این نوع حسابرسی در ارتباط با درخواست تأمین اجتماعی در حوزه بررسی عملکرد واحدهای بیمه‌ای و درمانی است. این سازمان‌ها صورت می‌گیرد. در این حوزه گزارش‌های لازم تهیه و برای اداره کل ارزیابی و پایش سازمان ارسال می‌شود. در صورت مشاهده اشکالات سیستمی، از طریق سیستم آ‌تی و شرکت مشاور مدیریت و خدمات ماشینی تأمین نسبت به حل آن اقدام می‌شود.

بخش دیگر فعالیت‌های مؤسسه مذکور به حسابرسی شرکت‌ها و مؤسسات مربوط است که براساس درخواست تأمین اجتماعی، حسابرسی ویژه با بررسی در ارتباط با آنان انجام می‌شود. مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی در واقع به‌عنوان دیده‌بان در ارتباط با اصلاح امور و عملکرد شرکت‌ها و مؤسسات عمل می‌کند و گزارش مربوطه به معاونت درخواست‌کننده ارجاع می‌شود.

ما در این مؤسسه با توجه به ظرفیت‌ها و گروه‌های فعال، بخشی از کار را به صورت برون‌سپاری در دستور کار قرار می‌دهیم. این برون‌سپاری به‌طور معمول از سه طریق انجام می‌شود؛ بخشی از این رویه با همکاری مؤسسات عضو جامعه رسمی حسابداران، بخش دیگر با مساعدت کارگزاری‌های رسمی سازمان تأمین اجتماعی و قسمت دیگر کار در تعامل با همکاران استان‌ها صورت می‌گیرد.

هم‌اکنون در سطح کشور ۴۸ مؤسسه فعال در حوزه درخواست بازرسی از دفاتر قانونی به شکل برون‌سپاری با مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی همکاری دارند. همچنین تعداد ۱۳۸ کارگزاری حقیقی و حقوقی تأمین اجتماعی همکاری در زمینه شناسایی مطالبات سازمان تأمین اجتماعی را اجرایی می‌کنند. کارکنان ادارات کل استان‌ها با ظرفیت متغیر بین ۱۰۰ تا ۱۰۰۰

گفت و گو

مهناز بیروناد

پرونده‌نگار

سعید حاجی‌سلطانی، مدیر عامل مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با «آتیونو» ضمن تشریح اقدامات این مؤسسه در دوره جدید مدیریتی در قالب دولت سیزدهم، رویکرد این مؤسسه را نسبت به تحقق منافع سازمان تأمین اجتماعی و جامعه ذی‌نفعان و جزئیات بازرسی و حسابرسی از دفاتر قانونی شرکت‌ها و کارگاه‌های مشمول و تحت پوشش این سازمان شرح داده که در ادامه می‌خوانید.

● توضیحی درباره ضرورت تأسیس، سابقه فعالیت، شرح وظایف و حوزه عملکردی مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی بفرمایید. اساساً چه مأموریت‌هایی در حوزه عملکردی این مؤسسه تعریف شده است؟

مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی به استناد تبصره (۳۱) بودجه سال ۱۳۷۲ سازمان تأمین اجتماعی در خردادماه این سال تأسیس شد. پس از طی مراحل قانونی در دی‌ماه سال مذکور به صورت مؤسسه غیر تجاری انتفاعی به ثبت رسید. نمایندگی‌های این مؤسسه در سراسر کشور فعالیت دارند.

فعالیت اصلی این مؤسسه بر گرفته از ماده (۴۷) قانون تأمین اجتماعی در ارتباط با بررسی دفاتر قانونی کارفرمایان جهت رسیدگی مطالبات پرداخت‌نشده در راستای دستمزد‌های مستتر در هزینه‌های آنان است. ماده (۴۷) قانون تأمین اجتماعی به صراحت تکلیف رسیدگی در این حوزه را مشخص کرده است. تأمین اجتماعی دو نوع بازرسی انجام می‌دهد؛ حوزه بازرسی کارگاهی با توجه به مقررات جاری، کارگاه‌های با تعداد کارگران زیر ۵۰ نفر را شامل می‌شود. در مورد کارگاه‌هایی با بالای ۵۰ نفر، بررسی دفاتر قانونی مورد توجه قرار می‌گیرد.

طبق ماده (۴۷) قانون تأمین اجتماعی؛ «کارفرمایان مکلفاند صورت‌مزد و حقوق و مزایای بیمه‌شدگان، همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرسان سازمان در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می‌توانند از تمام با قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذی‌ربط مراجعه کنند. بازرسان حق دارند کارگاه‌های مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیت‌های مذکور در مواد (۵۲) و (۵۳) قانون کار خواهند بود. نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک‌ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد.»

کارفرما طبق مواد (۴۲)، (۴۳)، (۴۴) قانون تأمین اجتماعی اگر به میزان مطالبات تعیین شده توسط تأمین اجتماعی اعتراض داشت، در هیأت‌های تشخیص مطالبات بدوی تشکیل شده در شعب سازمان و هیأت‌های تجدیدنظر در ادارات کل استان‌ها و اداره تشخیص مطالبات، اعتراض مربوطه را اعلام می‌کند. طی تشریفات قانونی موارد مطرح شده رسیدگی می‌شود.

بر مبنای اساسنامه مؤسسه حسابرسی تأمین اجتماعی موضوع فعالیت این مؤسسه، شامل نیازهای سازمان تأمین اجتماعی، بخش‌ها و واحدهای تابعه و فعالیت در امور خارج از سازمان با اولویت انجام امور مربوط به تأمین اجتماعی است. به نحوی که اختلالی در انجام امور مؤسسه نسبت به سازمان به وجود نیاید. این فعالیت‌ها در زمینه حسابرسی، بازرسی و ارائه خدمات مالی

گزارش

بیمه بیکاری یکی از تعهدات کوتاه‌مدت سازمان تأمین اجتماعی برای بیمه‌شدگان در صورت اخراج از کار یا دانشستن شرایط قانونی به شمار می‌رود. طبق آخرین داده‌های آماری مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در کشور ماهانه حدود ۱۷۶ هزار نفر را تشکیل می‌دهند.

آخرین داده‌های سامانه «تأمین‌نما» سازمان تأمین اجتماعی نشان می‌دهد که به‌طور متوسط هر ساعت بیش از ۲ میلیارد تومان و روزانه ۵۰ میلیارد تومان بابت بیمه بیکاری به افراد دارای شرایط پرداخت می‌شود تا این افراد بتوانند در مدت زمان بیکاری از حق قانونی خود بهره‌مند شوند.

براساس اطلاعات موجود ارزش نهایی مقرری بیمه بیکاری در سال گذشته برای افراد تحت پوشش رقم ۱۴ هزار و ۴۵۰ میلیارد تومان بوده که در سال جاری تاکنون این رقم به بیش از ۱۷ هزار میلیارد تومان رسیده است.

با توجه به وجود حدود ۱۷۵ هزار نفر از مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در کشور، ۶۳ هزار نفر از انسان را مردان و حدود

مقرری‌بگیران بیمه بیکاری با جامعه آماری ۱۷۶ هزار نفری

۱۱۲ هزار نفر دیگر را مردان تشکیل می‌دهند.

مبنی بر اعلام امور بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی، بیمه بیکاری فقط به مشمولان قانون تأمین اجتماعی تابع قانون کار، تعلق می‌گیرد و برای کسانی که تابع این قانون

شده‌اند، دارای شرایطی است. به‌منظور پیشگیری از بیکاری و بررسی راهکارهای بازگشت به کار، در مواردی که تعداد کارگران اخراجی یک کارگاه بیش از ۱۰ نفر باشد، با طرح موضوع در کمیته استانی، بررسی و اظهار نظر درباره آن انجام می‌گیرد. در صورت احراز سایر شرایط قانونی، برقراری بیمه این افراد بلا مانع است.

سازمان تأمین اجتماعی در حال حاضر ۴۷ میلیون بیمه‌شده و مستمری‌بگیر تحت پوشش دارد که ۱۵ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر آنان بیمه‌شده اصلی به شمار می‌روند. به همین منظور شرایط بر خورداری مقرری‌بگیران بیمه بیکاری جهت دریافت خدمات غیر حضوری فراهم شده تا در صورت اخراج اجباری بتوانند از این امکان استفاده کنند.

طبق قانون همه بیمه‌شدگان می‌توانند از مزایای مقرری بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی استفاده کنند. اما بازنشستگان، از کارافتادگان کلی، بیمه‌شدگان آزاد، اختیاری و اتباع خارجی امکان دریافت مقرری بیمه بیکاری را ندارند. البته چنانچه به دلیل وقوع سیل، زلزله و جنگ فردی بیکار شده باشد، دیگر نیاز به سابقه پرداخت حق بیمه ندارد.